

Eduskunta
lakivaliokunta

Lakivaliokunta, keskiviikko 4.12.2019 klo 9:30, asiantuntijapyyntö

Maahanmuuttoviraston lausunto asiassa KAA 1/2019 vp, tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltäminen

Maahanmuuttovirasto kiittää lakivaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on aihe, joka Maahanmuuttovirastossa voi nousta esille etenkin turvapaikkaprosessissa. Silpomisuhka voi olla peruste ulkomaalaislain (301/2004) 87 §:n mukaiselle turvapaikalle.

Tarkkoja lukumäärätietoja siitä, kuinka usein silpomiseen vedotaan turvapaikkaprosessissa, ei ole saatavilla. Tämä johtuu siitä, että virasto ei tilastoi turvapaikkaperusteita. Ilmiötä kuitenkin seurataan virastossa muun muassa lisäämällä hakemuksiin manuaalisesti asiasanoja ulkomaalaisasioiden käsittelyjärjestelmässä.

Silpomista esiintyy erityisesti tietyissä Itä-Afrikan ja Länsi-Afrikan maissa sekä eräissä Lähi-idän maissa. Havaintojen mukaan vetoaminen silpomiseen turvapaikkaperusteena on ollut suhteellisen harvinaista, joskin siihen on alettu vähitellen vedota aiempaa useammin. Aikuisten turvapaikanhakijanaisten tietoisuus heidän oman silpomisuhkansa, jo tehdyn silpomisen tai mahdollisen uuden silpomisen uhan merkityksestä turvapaikkaprosessissa ei vaikuta olevan kovin korkealla tasolla, etenkin, jos tarkastellaan sitä, kuinka usein asia tulee esille heti ensimmäisen hakemuksen yhteydessä pidettävässä turvapaikkapuhuttelussa. Esimerkiksi aikuisten somalialaisten turvapaikanhakijanaisten osalta aihe on tullut esille varsin pienessä osassa ensimmäisiä turvapaikkahakemuksia, vaikka arvioiden mukaan 98 % somalialaisista naisista silvotaan. Asiasanoituksen perusteella silpominen on mainittu vuonna 2015 hakemuserusteena vain 15 (2,7 %) ja uutena hakemuserusteena 18 hakemuksessa kaikista ensimmäisistä somalialaisten naisten hakemuksista, joita oli 554 kappaletta. Vuonna 2019 35 aikuisen somalialaisen naisen ensimmäisistä hakemuksista viidessä (14,3 %) on mainittu asiasana silpominen hakemuserusteena. Asiasanoitukseen liittyy myös epävarmuustekijöitä; on esimerkiksi mahdollista että asiasana on lisätty, kun aikuinen turvapaikanhakijana on vedonnut lapseensa kohdistuvaan silpomisuhkaan eikä itseensä.

Vastaanottokeskuksissa silpomista käsitellään hakijoiden kanssa terveydenhuollossa, kuten alkuterveystarkastuksen yhteydessä. Asiaa käsitellään myös vastaanottokeskuksissa pidettävillä suomalaisen yhteiskunnan peruskursseilla. Silpomisen läpikäyneet tai sen uhatta olevat alaikäiset tytöt on Maahanmuuttovirastossa linjattu sellaiseksi asiakasryhmäksi, johon tulee kiinnittää erityistä huomiota vastaanottokeskusten sosiaalipalveluissa. Maahanmuuttovirasto on lisäksi yhdessä vastaanottokeskusten terveydenhoitajien kanssa laatinut aiheesta esitteen turvapaikanhakijoille. Esitteessä kerrotaan, että silpominen on Suomessa rikos ja lastensuojeluasia. Esitteessä hakijaa kannustetaan pyytämään lääkärinlausuntoa sekä kertomaan asiasta turvapaikkapuhuttelussa oma-aloitteisesti, mikäli hän pelkää joutuvansa silpomisen uhriksi tai jos hänellä on jo tapahtuneesta silpomisesta vakavia oireita. Esitteessä kerrotaan myös, että silpomisen uhka tai silpomisen aiheuttamat vakavat ongelmat voivat olla peruste oleskeluluvulle.

Aina, kun silpominen nousee esille aikuisen turvapaikka-asiassa, asiaa selvitetään hakijalta. Lisäksi turvapaikkapuhuttelija kertoo hakijalle siitä, että silpominen on Suomessa rikos ja ottaa esille silpomisen haitallisuuden. Viranomaisaloitteisesti asiaa selvitetään aina, kun turvapaikanhakija on alaikäinen tyttö ja sukuelinten silpomista tapahtuu hakijan kotialueella tai väestöryhmässä. Puhuttelussa käsitellään silpomisuhkaa lapsen iän ja kehitystason mukaisesti lapsen itsensä kanssa ja/tai hänen huoltajiensa kanssa. Puhuttelijoille on myös annettu ohjeistusta vastaanottokeskuksen sosiaalityöntekijälle tehtävän huoli-ilmoituksen tekemisestä sekä lastensuojelu- ja rikosilmoitusten tekemisestä tilanteissa, joissa puhuttelussa on herännyt huoli lapsen turvallisuudesta.

Maahanmuuttoviraston näkemyksen mukaan on keskeistä, että silpomisen ehkäisyyn ja ammattilaisten koulutukseen sekä siihen liittyvään ohjeistukseen panostetaan. Nykyiset rikoslain pahoinpitelysäännökset sinänsä kattavat jo silpomisen. On silti aiheellista selvittää, olisiko nimenomaisella kriminalisoinnilla tai rikoslain täsmennyksillä saatavissa hyötyjä silpomisen vastaisessa työssä.

Ylijohtajan sijaisena,

apulaispäällikkö

Raimo Pyysalo

Ylitarkastaja

Suvi Okkonen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 03.12.2019 klo 12:14. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Eduskunnan lakivaliokunta